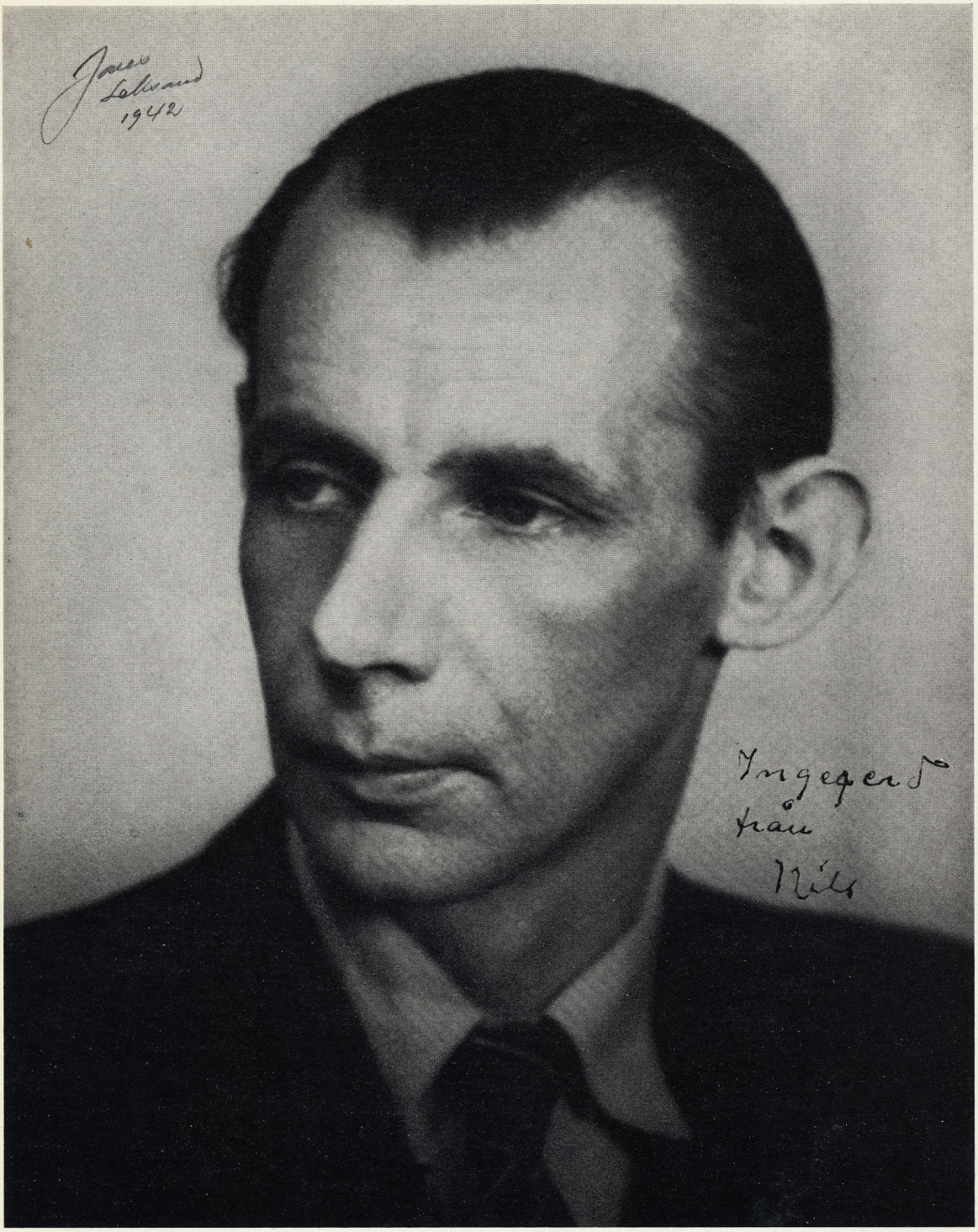

Poste Restante ★

Medlemsblad för
Nils Ferlin-Sällskapet
Nr 2 1972

I STOLTA STÄDER

Vilse jag sprang bland träden dem aldrig en yxa slog,
hörde ångestens vita fågel skrika i kärrig skog.
Det var långt före Abrahams offer och och långt innan Sara log.

Vilse jag sprang bland träden där ödleögonen brann.
Nu går jag i stolta städer och halkar så gott jag kan,
i stolta skrikiga städer som civiliserad man.

En hatt har jag köpt — och en krage, och böcker har jag en gros.
Där står det om allt som jag fordom — i skogen, ej kunde förstå,
om himmelens blixt och dunder, om rötter och blad och strå.

Och böckerna mina är vackra — med bilder och konterfej,
men världsrymdens minsta under begriper jag ändå ej.
Böckerna mina är vackra, men intet säja de mej.

Frågande står jag för molnen — en liten, spörjande man,
långt från de djupa skogar dit aldrig en tanke hann,
där ädelstenarna föddes och ödleögonen brann.

Vilse jag sprang i världen i tusen och tusen mil;
nu går jag i stolta städer och åker i buss och bil
mens skrattet slår som en bjällra och skräcken skär som en fil.

Jo: Freud har jag läst och Adler. — Och Biblia läste jag med.
Men ångestens vita fågel lyfter på vinge bred
och skriker som förr kring kärren där mastodonterna stred.

Du ångestens vita fågel — hvi håller du aldrig fred?

Nils Ferlin

BRÖDER OCH SYSTRAR !

Nils Ferlin-Sällskapets ordförande känner sig som "Gubben i lådan" när hon nu hoppar upp igen. Som det svaga käril hon är, lät hon sig övertala att stanna ännu en tid. Svagheten var kanske inte så utpräglad som svårigheten att få tag på en efterträdare. Folk har ju inte tid med någonting numera trots teknikens alla under . . . Kan ingen komma med ett gott propos? Arbetsutskottet söker en sentida Joar Blå som kan skaka fram en ordförande under sin eller någon annans duffel, parkas eller paletå. Lämpligen bosatt i Stockholm eller dess närhet eftersom Sällskapet enligt stadgarna har sitt säte här. (Och sitt huvud var? Sättarens anm.)

Skämt åsido: vi behöver förstärkning. Det har yppat sig vissa möjligheter till redaktionell hjälp på tryckorten, alltså Göteborg, men förslag på ordförandekandidater och vänliga medhjälpare åt härvarande arbetsutskott . . . Tack!

Utdelandet av Ferlin-stipendiet blev en trasslig historia. Inte att bestämma vem som skulle ha det — enigheten inom stipendienämnden var total och nämnden entusiastisk — men själva överlämnandet. Där satte den Phule många käppar i hjulet alltifrån förbiseenden, missförstånd, trasiga telefoner, uteblivna blänkare till sjukdom och elände. Det var något av en bragd att denna Ferlin-afton kunde genomföras och som vanligt går mitt tack till Gustaf Andborg och Curt Enström. Den sistnämnde trollade i all hast fram en lysande ersättare för ordföranden som skulle ha överlämnat stipendiet nämligen Eva Hökerberg. Ett tack också till henne och till alla er andra som gjorde kvällen till vad den blev. Ingångna rapporter vittnar samstämmigt om en mycket lyckad och givande afton.

Den som ändå hade fått vara med!

Med solig hösthälsning i novemberrusket

Ingegerd Wlund

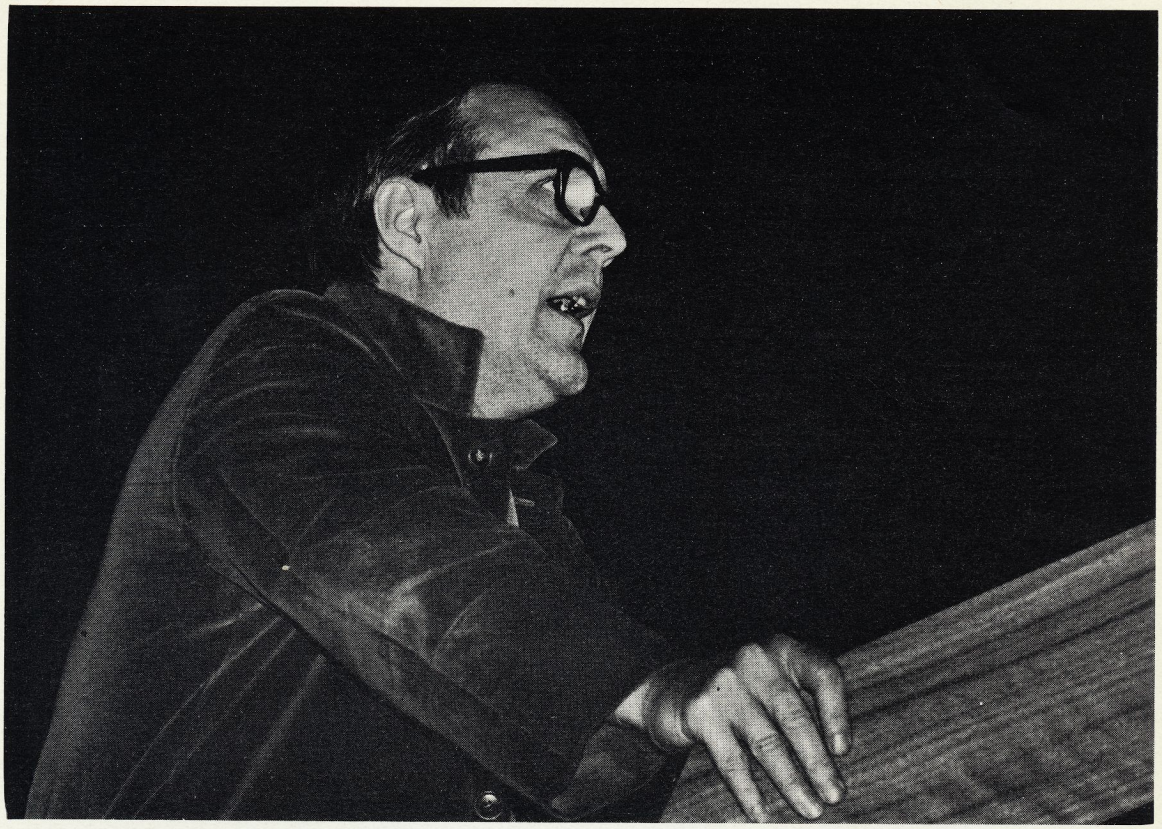

Sandro Key-Åberg –

Innehavare av 1972-års Ferlin-pris

Som diktare har Sandro Key-Åberg ett stort register.

Egendomligt nog, men kanske inte särskilt förvånande, är att det inslag i hans diktning som är minst väsentligt och går minst på djupet har gjort honom mest känd och givit honom en befäst ställning som en av kritiken högt skattad kraft, och ingalunda bara som underhållare. Det är hans satir, hans förmåga att stundom groteskt karikera de mänskliga krafter som tillhör eländet i vår vardagstillvaro. "Fyrkantiga män med mäktig avföring, rotade fast likt greppdigra stubbar —", de orden finns i hans första diktsamling (Skrämdas lekar, 1950), och de är fullkomligt Key-Åbergska, sedermera ständigt varierade med besläktade teman i hans stora produktion. Sedd ur denna synpunkt är han en i vår diktning enastående uppfinningsrik besjungare av knölen, satkäringen, skitgubben, slamsmajan och de ondsintaste av barnen (som i den befängda och gripande undergångssagan "Människoänden", 1963). Dessa bilder är inte komiska, fastän de har humoreskens form. De gör oss ofrånkomligt varse vissa onda saker i vår tillvaro, serverade med en lekfull munterhet, som inte skämtar bort något. Underligt att detta roar utan att trötta.

Till det paradoxala i denna virtuosa diktning hör dess lika ständigt återkommande sensmoral: klaga inte på livet, det är dock ditt liv och något rikare finns inte. Kärlek är det inte så mycket fråga om — väl att märka inte ens i den geniala sagan om en blind ömhet, en passion bortom allt förnuft ("Anna Greta" i boken Sagolik). Det sammansatta, myllrande, ständigt döende och på nytt alstrade livet har väl aldrig efter Martinson fått en intensivare skildrare i svensk diktning än Key-Åberg. Samlingen Livet en stor sak (1963), för mig en oöverträffad höjdpunkt i hans lyrik, ger denna bild, Key-Åbergs bild av det evinnerliga livet. Kunde man tänka bort fylleriet och skörlevnaden från Bellman — ja, då är han här i accepterandet av ett människornas liv, som står i dödens skugga. Och stundom är lyskraften densamma.

Ondsinta barn finns det alltså i denna värld, som är Key-Åbergs egen, och även vidriga gamla. Annars är det just barnen och de gamla som rotade i hans svenska natur bär det ljusa i hans livssyn, det inslag som gör en försoning med livet möjlig och i hans ögon självklar. Barnen lär sig det av döden överskuggade livet, de gamla lämnar det, och den ömsinthet som vid sidan av all fränhet, all naturglädje och allt skoj med dumheterna, denna ömsinthet gäller dessa: de minsta som ännu nästan ingenting vet och de gamla, de för länge sedan förbrukade. Ingen annan har givit oss denna ömsinthet.

Sandro Key-Åberg är artist. Om någon av våra poeter är professionell och hemmastadd i yrkets alla hemligheter, så är det han. Men det viktigaste är att han har all denna substans, att hans diktning som kan synas så lekfull, så full av skojiga, sofistikerade infall, och ibland även är uppfiffad med ett litet leende till publiken, att den är så alltigenom äkta, så alltigenom allvarlig och väsentlig. Därför är han vår störste lyriker i sin generation.

Ingemar Hedenius

Hur kan man se på världen
utan att se den genom tårar?
Så som världen är
med de djupa klyftor som skiljer
alla de mindre världarna åt
och ursinnet som plågar dem?

Hur kan man se på människorna
utan att se dem genom tårar?
Så som deras liv är
med den makt som de saknar
och all den djupa sorg som
går som en fläkt igenom dem?

Hur kan man se genom tårar
utan att förvillas,
utan att världens bilder
blandas och förskjuts
när de bryts genom
de skimrande hinnorna?

Hur kan man se genom tårar
utan att tårarnas glans
också ger det förfärliga mörker
vilket som en svettning
tränger fram ur livets hud
ett djupt och glittrande sken?

Hur kan man se genom tårar
utan att de darrande dagrar
som rör sig i tårarna
också ger av världens tyngd
och breda och svarta gap
en ljus och svävande bild?

Hur kan man se utan tårar
utan att ögat skälver,
och utan att dra en gräns
mellan ögat och livets fält
eller att låta blicken kringgå
eller förbise världens kval?

Hur kan man se utan tårar
de djupa och förfärliga såren
på verklighetens kropp,
utan att förhärda hjärtat
eller att vända ögat inåt mot
de blå och stigande drömmarna?

Sandro Key-Åberg

OLLE SVENSSON – ett eftermäle

Av E. R. Gummerus

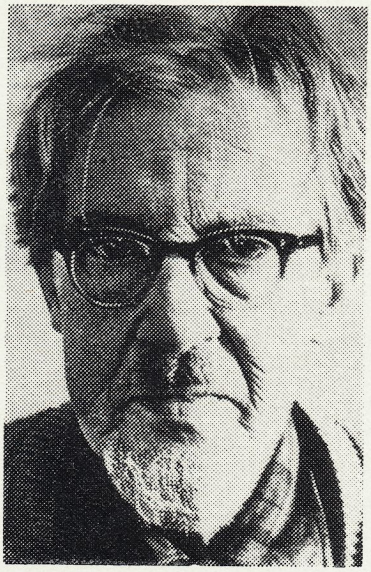

För Olle Svenssons vänner kom hans bortgång inte oväntat. Jag menar nu inte bara i den vanliga meningen, att hans krafter länge varit i avtagande och att vi fick vara tacksamma för tiden han hade kvar. Hans tåga var sliten intill märgen av ungdomens och mannaårens nöd och umbäranden och erkännandet dröjde nästan lika länge som den anspråkslösa trygghet han till slut förunnades.

Olle Svenssons diktarlevnad är alltså väsentligen historien om en folkets son, en äktfödd proletär. Han kunde visserligen leva med litet, han nämnde en gång 300 i månaden. Men i hans romaner finner man den enkla sanningen om vad han fick utstå, och vem vet vad hans snille kunde ha givit, om han inte varit så trängd? Olle Svensson står då som ett exempel — ett av de sista, vågar man hoppas — på arbetardiktarens hårda lott: på ringaktningen av diktens livsnödvändighet. Det var en upprepning, tjugo år efteråt, av Dan Anderssons öde, och därför är det symboliskt att han ska få vila i dennes nära grannskap. Han hade ju för övrigt fått det pris som är uppkallat efter finnmarksskalden.

Men det är alltså inte bara det jag menar. Utan snarare att Olle Svensson var mogen och beredd. Han hade i sin diktning, men även som människa, nått fram till övertygelsen att livet är förgängligt, men dock ska och bör levas. Han var alltså inte pessimist, han ville bara vara klarsynt och hjälpa andra till det; allt annat såg han som undanflykter, jag minns det från våra samtal under åren. Denna flärdlöshet var en nödvändighet för hans diktning, som likväl på ett förunderligt sätt motbevisar honom — såsom det sköna motbevisar det oundvikliga.

När Olle Svensson första gången såg diktens svanar strecka i sommardunklet över skogskojan, då anade han vad han sökte och ville. I sin nöd fann han kraft att uttrycka det, och man kan hävda att han blev en uttolkare för det mest äkta och djupa i svenskt kynne; det var hans fattigdoms gåva till oss andra.

Den f.d. proletären Olle Svensson är en personlig, enskild diktare mer än en rebell, detta är både en styrka, en börda och en anklagelse för det svåra i hans levnad. Det blir framtidens sak att värdera honom rätt. Men jag skulle till slut vilja peka på ett drag i hans lyrik, nämligen musiken i den, som tonsättarna borde uppmärksamma; den är som skapt att ljuda i vår tid. Också därför vore ett urval ur hans lyrik starkt motiverat, nu när hans diktsamlingar inte längre är lätta att finna.

(Arbetaren 15-21/9 1972)

SPÅR AV STJÄRNFALL

En afton ute på tundran
i höstmörkrens senaste tid
en stigande blå förundran
mig rörde och rörde jag vid —

som en bortglömd text att finna
och tyda — en levande tros
förvissning möjlig att vinna
och brinna och slockna hos.

Likt ett stjärnfall i mitt väsen
sig drömde en dröm och försvann.
Jag sökte — men aldrig i gräsen
dess nedslagsplats jag fann.

Vad hade jag spanande stått vid
i den yttersta tundrans grus?
För sång som jag anande gått vid
i nära men flyende ljus?

Den hed där jag ser mig tillbaka
var sträv av starr och stagg
och barkblandat hård den kaka
jag siktat ur aska och slagg.

Men att söka de hemliga spåren
av stjärnfall en fjärran höst
blev länge och sent i åren
till ledljus och ögontröst.

Olle Svensson

LÖNN

va Georg Dahl

Kyrkviken ligger som en spegel. Sommarens sista svalor har slagit smörgås där. De svarthuvade skrattmåsarna, fågelvärldens anpasslingar, kretsar över det lugna vattnet. En skäggdopping dyker upp just utanför den låga vassreveln, tittar på mig med ett skarpt, misstänksamt öga och dyker igen.

En sommarbrun gräsandrake, fet av snälla turisters utkastade bröd, sitter uppkrupen på en sten ute i vassen. Han är inte rädd för människor här i den fridlysta kyrkviken, och för tillfället är han mätt.

Alltså är han totalt ointresserad av mannen, som sitter under den gamla lönnen.

Solen skiner från klar himmel, men jag känner den liksom sval och blek, ty i afton umgås jag med skuggor och minnen.

Sist jag satt här var vi båda tämligen unga, lönnen och jag. Det är gott och väl två tjog år sedan.

Det var här under lönnen vid kyrkviken vi brukade träffas ibland, vi unga på den tiden, som inte var riktigt fina enligt bergslagsstadens sociala standard. Nils och Åke och Gunnar och Sven och jag och en eller två till.

Gunnar och Åke blev välbeställda män i staten — Gunnar en helare av medmänniskor och en vis rådgivare, sådan jag minns honom redan från den tiden; Åke blev en nitisk och ändå vidsynt övervakare av lag och rätt. Av dem båda har jag endast goda minnen.

Just nu är det Nils som kommer emot mig. Städse sig lik, "ganska mager om bena, tillika om armar och hals", som han själv uttryckte det. Han fick nog inte tillfälle att äta sig mätt alltför ofta, den gode Nils, och det var kanske si och så med elegansen. Vilket Nils, på ren och oförfalskad värmländska, dret i.

Den här kvällen bortråt slutet på tjugotalet — som har blivit i kväll genom någon underlig skrynkla i tidsdimensionen — välvde vi stora planer. Någon av oss hade sålt något till någon förläggare — jag minns inte vem eller vad — och denna seger över livets motigheter skulle vi alltså fira med en gemensam måltid.

Med smörgåsbord och nubbe och kall pilsner och "någonting till kaffet".

På den tiden fanns det i Filipstad två ställen, där dylikt kunde förvärvas. Det ena, där vi vanligen höll till när vi åt ute, var den så kallade bolagskrogen, även benämnd "bakfickan". Den är numera borta, och det är egentligen synd, ty den var ett varmt och vänligt ställe att komma till då man kände sig frusen och hungrig.

När jag ett par år senare logerade i Frisktorpet, ett fallfärdigt ruckel nära Brattforshyttan där Sven och jag tidvis kamperade ihop, hände det att jag i ren desperation gick över skogen förbi Bolsjön och Tranmossens lilla by till Filipstad — en promenad på i det närmaste två mil — för att få äta ett riktigt mål varm, lagad mat på bakfickan.

Flickorna där var snälla och förstående. De gav mig stora portioner, och min irländska setter Sinny Boy fick massor av ben. Ibland så många att det blev en påse med hem. För det mesta åt jag två portioner griljerade grisfötter, just för benens och billighetens skull.

Och sedan gick min setter och jag hem igen och såg kalla stjärnor stå värjspetsvassa över grantopparna på Kalhyttehöjden.

Visst var bakfickan trivsam och egentligen vida att föredraga, men ändå hade Nils och jag beslutat att gå till den andra krogen,

Stadshotellet, där det fina folket brukade hålla till.

De fina i Filipstad var de som stod i taxeringskalendern samt även mycket nära släktingar till dessa potentater, för så vitt de noga höll på sin finhet, det vill säga inte skadade den genom kroppsarbete annat än rent tillfälligtvis på egen ägd fastighet, ej heller plägade umgänge med simpelt folk eller gick på bolagskrogen.

Den sistnämnda och stadens ölkafé, vilket ägdes av Gunnars mor — hon var änka och måste på något sätt förtjäna pengar till sina barns studier — utsattes ofta för angrepp av nykterhetsivrande societetstanter med prästerskapet i spetsen, medan Stadshotellet ansågs helt oskadligt. Dit gick ju nästan bara bättre folk, som det då fortfarande hette.

Vad hade nu vi två där att göra? Ja, det kan man fråga sig. Vi, som på grund av tidig faderlöshet eller liknande grova förbrytelser hade blivit tvingade att försöka livnära oss själva, och det till på köpet utanför de stakade banorna och utan inflytelserika släktingars bistånd, vi kunde ju aldrig bli fina och hade inte heller den minsta lust att bli det. I synnerhet inte om det skulle innebära umgänge med potentaternas söner och döttrar.

Kolare, tjuvskyttar och hårdföra skogstorpare — inte så sällan sammansmälte de tre kategorierna — föreföll oss intressantare.

Min sista chans till frihet försvann när min farbror — under många år stadens litterate rådman och högerns riksdagsman i första kammaren — avled kort efter min far och det blev klart att jag inte hade fått ärva ett öre efter honom.

Var sin någorlunda skaplig kostym kunde vi dock leta fram, även om Nils fick akta sig för att knäppa upp rocken och jag måste dissimulera en reva i ett byxben genom att camouflagemåla motsvarande parti av smalbenet. Sotning med bränd kork och däröver ett tunt lager gevärsolja gav det bästa resultatet, vilket vi fann genom att experimentera.

Ett par hjälpliga kragar hade vi även, åtminstone så pass att de borde kunna acceptera vid eldsljus efter en behandling med stearin och krita.

Däremot var slipsnöden stor och akut. Ingen av oss hade någon dylik prydnad, åtminstone ingen presentabel, och att få låna någon var inte så lätt. Gunnar låg i Uppsala, Åke var försvunnen på en kurs av något slag och Sven — som ännu var väl ung att vara med om våra eskapader — höll till hos sin farbror Bondbönekongen på Kullbergsöa.

Var taga bröd i öknen?

Det var Nils, som till sist kom med det förlösande ordet:

— Maja.

Maja var en snäll och god människa, som hade sin varelse på Stadshotellet, där hon var något slags lampans ande, mot vilken även hotellägarinnans malicier var tämligen maktlösa, ty Maja var oumbärlig. Hon var känd för att kunna ordna allt åt hotellets gäster, vare sig det gällde smörgåsar åt en jägare som skulle ut i markerna klockan fyra på morgonen eller en byxpressning medan gästen väntade instängd i sitt rum.

Men ville denna överklassens goda tjänarinna hjälpa oss, två garanterat asociala individer som skrev, och inte blott skrev utan försökte livnära sig på slikt.

— Var koffert du, pojk, sa Nils. Ja känner Maja.

Så gick han för att vidtaga förberedelser, sedan vi stämt träff bakom knuten på givet klockslag.

I skymningen kom jag till mötesplatsen och smet just runt hörnan, när jag upptäckte Nils skrangliga gestalt — det påstods om honom att han måste passera en given plats två gånger för att kasta skugga på den — och Majas betydligt mera rundgattade skepnad. Hon hade vad som på den tiden brukade kallas junoniska former. Minst sagt.

— Stölli pöjker, sade Maja, som talade två tungomål, svenska och nordmarkiska. Kom te mej å försök å lån halsduker te supinga eran här på hotelle! Ja bruker föll inger tocker klär, å ingen kärslok har ja häller nu för tia.

Så rynkade hon pannan eller försökte åtminstone — det blev bara några små lustiga krusningar i tinningtrakten och därifrån nedåt kinderna och hakorna. Hon tänkte tydligen av alla krafter.

Vi väntade i andlös spänning. Nils citerade med viskande röst Robert Burns:

"The best-laid schemes o' mice an' men
gang aft a-gley. . ."

— Hör han Nirs, sa Maja, håll han truten på säj å tal int tocka där ogudaktiheter å skammunstyg, som int ens ja förstår, å då ä dä föll glöp uttäckt! Men nu vet jag vals ve ska gör mä dessa halsdukan, lell!

Vi omfamnade Maja, tyst och innerligt. Det gick utan större svårigheter om vi höll varandra i hand och hjälptes åt.

— Han förstmästern, Katt-Erk di kaller, har nöger klär hängnas här på hotelle, fortsatte Maja. Jag tar å tjyvlåner två uttå halsdukan hanses, å så sätter ne er ve mett bol, pöjkstöller som vill in å ät mä patronfölke. Men ne håller töst mä detta te evärdeli tid, för hellers tar faen Maja, å er mä, fähunner te pöjker.

Varpå den goda kvinnan — må jorden vila lätt på hennes kista — hämtade och knöt om våra magra halsar två av Katt-Eriks fina engelska slipsar.

Vi tackade henne varmt men lågmält. Sedan flanerade vi långsamt och värdigt bort till kyrkan, vände om och skred — det finns intet annat ord för det — in genom stadshotellets stora ingång, förbi Rock-Johan, som beskådade oss med basiliskögon.

Han var bland annat extra ordinarie spritspion på stället och påstods göra dess ägarinna alla möjliga tjänster när det bar så till.

Han fann intet att anmärka varken på vår beklädnad eller våra åthävor, trots att vi inte hade överrockar eller hattar och han således inte hade någon dricks att vänta.

Vi tågade vidare in i matsalen, bort till det bord som Maja hade rekommenderat.

Matsalen gick i röd plysch med något nedsuttna stolar och gav på det hela mest intrycket av en senviktoriansk tredje klassens bordell. Detta dock med undantag för bildverken på väggarna, vilka avbildade Karl XII:s legendariska hjältedater och således ansågs högst moraliska. Ty detta var dock Filipstad med dess rykten om byxor på pianoben, och där en reproduktion av den kyreniska Afrodite i ett bokhandelsfönster en gång förorsakade skandal och polisanmälan.

Vår väg genom lokalen gick förbi det bord där Krischan Blånos tronade i ensamt majestät. Han var fin, ty han var bror till prosten, hade ärft litet pengar och titulerades av obekant anledning kamrer.

Dessutom var han inte "en sån där arbetare" och ändå inte riktigt liksom liljorna på marken, ty han hade ett syfte med tillvaron, ägnade sig åt ett intressant experiment.

Krischans mål var att praktiskt och genom sin livsföring bevisa, att den mänskliga organismen kan frigöras från behovet av solid föda och livnäras uteslutande med alkoholhaltiga drycker.

Han hade kommit ganska långt på vägen mot målet.

Det uppgavs att han hade förtärt sin sista fasta föda ett par år tidigare vid en lunch, vilken bestått av sex snapsar, två halva öl och ett dillblad.

Det sistnämnda lär dock ha förorsakat matsmältningsrubbningar, och sedan dess höll sig Krischan enbart till flytande näring.

När vi tågade förbi, sänkte han ett ögonblick pilsnerglaset, tittade — hur många av oss han såg undandrager sig mitt bedömande — och muttrade något som närmast lät som "fi donc!"

Om han samtidigt försökte rynka på näsan kunde jag inte avgöra. Hans livsföring hade gjort nämnda kroppsdel alltför obekväm därtill. Den var med andra ord cirka den praktfullaste brännvinsnäsa jag har sett i mitt liv.

Måhända uppfattade han oss som blå elefanter eller ormar i paradiset eller något annat som rubbade hans cirklar.

Vi passerade raskt och slog oss ned i två brukspatronstolar, som de kallades på den

tiden. Nils satte sig med ryggen mot matsalen, så att hans något defekta väst skulle vara totalt skyddad för fiendens blickar.

Maja kom seglande som ett sjuttiofyra kanoners linjeskepp i bris, och vi beställde smörgåsbord, att följas av stekt kalvnjure,

samt Östgöta sädesbrännvin och den tidens tämligen ledsamma pilsner klass II.

Maja tog höviskt upp beställningen och tilltalade oss aktningsfullt på högsvenka. Jag är säker på att hon njöt av situationen minst lika mycket som vi.

Flera middagsätare kom till. Herr, fru och fröken Kork, som egentligen hette något helt annat men av oss ofina kallades Kork på grund av sin mest karakteristiska egenskap. Dottern var — tydligen med anledning av någon kuriös genkombination — en aning mindre ointelligent än föräldrarna och kallades därför stundom, dock knappast vid tilltal, Korksmulan.

Pappan var en framgångsrik affärsman och en hygglig karl förresten, frid över hans minne.

Så kom några disponenter och direktörer och andra brukspatrons vederlikar, och ett gäng societetsungdomar — en av flickorna i det sällskapet ställde nästan till skandal genom att nicka vänligt åt oss två utbölingar.

Än i dag kan jag se hennes fina bleka ansikte — hon var kanske en kvinnlig Sven Duva men med samma lugna mod. Hon gick sedan sin egen väg mot social ostracism och en stor ensamhet. Vilket kanske var en tragedi, men vem vet om inte tragedin hade blivit större ifall hon inte hade betalat vad det kostade och gjort sig fri.

Vi åt långsamt och njutningsfyllt. Smörgåsbordet avbetades intill sista persiljekrusning, och vi tog halvan. Sedan lutade vi oss vällustigt tillbaka i de rödklädda brukspatronstolarna och inväntade varmrätten.

Nils försvann andligen i den femte dimension, dit han ibland drog sig tillbaka i absolut isolering. Detta tillstånd respekterades alltid inom kretsen. Jag beslöt alltså att sysselsätta mig med något annat till dess han återvände, och lyfte blicken.

Min blick mötte en annan. Den kom från ett par pigga, misstänksamma ekorrögon i ett magert, väderbitet ansikte, under kortklippt hår som just började bli litet gråsprängt.

Ansiktet tillhörde en herre som jag sedan min tidiga barndom hade kallat farbror. Min avlidne fars kollega och gode vän, forstmästaren Erik Geijer, gemenligen kallad Katt-Erik, väldig jägare, upptågsmakare och spefågel av första klass.

Intet undgick hans ögon, och just nu var de fästa på min — eller rättare hans — eleganta engelska slips, som prydde upp min lätt fransiga skjortkrage.

Jag reste mig och gjorde den ledigaste bugning jag för tillfället kunde åstadkomma. Nils var fortfarande totalt försjunken, vilket antagligen var tur. Han satt med ryggen mot faran.

Över Katt-Eriks ansikte, och i synnerhet uppåt tinningarna, spred sig en mörk rodnad. Många överraskade tjuvskyttar hade sett den färgsignalen och bävat.

Jag stirrade antagligen på honom som kaninen på boa constrictorn, utan att blinka.

Nu skulle alltså fan taga bofinken.

Istället skedde ett under. Katt-Eriks hy återtog sin vanliga trevliga färg — tre fjärdedelar sol, regn och vind plus en fjärdedel ädel bordeaux. Det ryckte lätt i hans mungipor. Han besvarade min bugning med en nick. Så gjorde han höger om och fortsatte ut i kaféet. Hans försvinnande ryggtavla innehöll i sig sin egen definition på en gentleman.

Nils återvände från sin privata Olymp, och Maja kom med varmrätten. Orgien fortsatte, i det vi delade en tredje pilsner. Och sedan blev det kaffe och en liten kaptenlöjtnant, vilket av den punschdrickande societeten ansågs som speciellt lastbart.

Vi var mätta och varma och mycket unga, och vi hade båda bakom oss en debut hos ett stort och traditionsrikt förlag. Vi hade fått pröva på hunger och köld och svikna för-

hoppningar och ungdomens bitterhet och svårmod, men vi hade också ungdomens stolthet och hopp och sega förmåga att uthärda.

Åter åkallade vi Maja, betalade vår nota och gick. Nu var matsalen i det närmaste full. Vi passerade ett bord där en av traktens rikaste possessionater — jag hade åtskilliga gånger sett honom som gäst i mitt fädernehem, medan min far levde — satt med fru, döttrar och son samt ett par gäster.

Nils hade nästan hunnit förbi dem, när possessionatskan fullt hörbart sade till sin väninna:

— Det kan väl knappast vara någon skald, som ser så fattig och tarvlig ut.

Nils gjorde en magnifik helomvändning med ty åtföljande djup bugning, talade och sade:

— Kanske i alla fall, madame, dock under förutsättning att tarvligheten är strängt begränsad till personens utsida.

Ny helomvändning och triumferande uttåg. Rock-Johan öppnade bugande dörren för oss och belönades av oss vardera med fem öre. Det var kulmen av vår lycka, och vi gick raskt bakom knuten för att skratta ut och taga av oss de dyrbara slipsarna.

Maja hade smitit från matsalen och stod på lur för att taga emot dyrgriparna. Vi tackade henne — vi tre uppförde nästan en liten segerdans tillsammans.

Nils försvann hem till sig för att hämta cigarretter, och Maja gick in. Jag flanerade lättjefullt över torget i riktning mot älven. Där gick jag naturligtvis rakt i gapet på Katt-Erik, vilken med fin uppfattning av den strategiska situationen stod i pass bakom just den rätta knuten.

— Hör du pojklymmel, sade han, tror du att titulärfarbröder är till för att hålla skumma figurer med slipsar?

— Snälla farbror, upplys mitt mörker, bönade jag. Vill farbror vara snäll och tala om för mig vad titulärfarbröder annars har för existensberättigande?

— Har du spillt sås på den, så ska faen ta dej vid första bästa tillfälle, lovade Katt-Erik. Så bugade vi oss för varandra och skildes.

En gång många år senare, när Katt-Eriks första bok hade kommit ut och hittat vägen till mig i Sydamerika, tog min äldre bror Carlos och jag ett par färgbilder av en nyskjuten jaguar i yppig tropisk vegetation. Av den mest lyckade bilden lät vi göra ett vykort och sände det till Katt-Erik med följande värmländska budskap:

"Tocker katter har du allri sköt, lell. Här ä fint vär, men dret mä spôrsnögen."

Katt-Eriks främsta önskemål, om han någon gång komme till himlen, var att där bli tilldelad en verkligt god beckasinjakt. Få torde ha gjort sig bättre förtjänta.

En stund senare träffades Nils och jag igen, och vi gick ned till kyrkviken och satt under lönnen, som då var ganska ung, och utbytte tankar. Jag vill minnas att vi läste dikter för varandra.

Och sedan gick vi var och en till sitt, för den gången.

* * *

Minnena tassar förbi, tyst som skogsfinnar i blöta näverskor.

— — — —

En förhöst ett par år senare. Sven och jag hade slagit oss ned i Frisktorpet, jagade och fiskade och skrev och upplevde. Till Filipstad kom jag numera endast någon enstaka gång för att förvärva vad som inte kunde köpas i Brattforshyttan.

Under en sådan snabbtur hade jag träffat Nils på gatan och utbett oss ett besök. Vi — Sven och jag — jobbade som ett par små svettiga bävrar för att ha allting i ordning när gästen kom.

Vi städade — nåja, inga närmare detaljer! — vi sköt en ungtjäder och hämtade några tjog kräftor i ett av Katt-Eriks gränsvatten. Nubbe och öl låg i kallkällan.

Nu nalkades den stund då symposion kunde börja. Kräftpyramiden jämte smör och knäckebröd stod på köksbordet och tjädern låg i grytan. Jag gick ut och kollade min gamla klocka med solståndet.

Nils borde redan ha anlänt vid det här laget. Kunde han möjligen ha tagit fel om vägen. Den alltid villige Sven åtog sig att

sköta om tjädern, som var i det närmaste genomstekt, och lägga i kantarellerna. Sinny Boy — jag hade fått honom den sommaren — och jag gick ut för att möta gästen och visa honom vägen till vår enkla boning.

Det var höst — en värmländsk hagmarkshöst — och björkarna hade börjat få dukatguld i lövverket, medan asparna strålade. Det finns intet annat ord för det.

Det tycktes mig att alfers döttrar, slanka finlemmade nakna flickor, hade dansat på späda fötter genom den första frostnattens daggiga gryningsskog och målat om lövträden i sagofärger.

Under djupgröna granar stack röda flugsvampar och gyllne kantareller upp ur mossan. Där hade den yngsta av alfdöttrarna tappat färgklickar, när hon målade löven.

Vid ledet halvvägs till huvudgården stannade jag för att dricka in färgsynen och blev stående ett tidlöst ögonblick i andakt inför undret.

Ett litet stycke högre uppåt vägen stod en stor lind och bredvid den en lönn, självsådda ädla träd med höga aspar som bakgrund.

Ett pip, en enda ton. Det var inte någon fågelröst som jag kände till, men den tycktes komma från lindens krona.

Jag kastade en blick på settern. Han kunde lokalisera ljud så mycket bättre än jag.

Fortfarande kan jag se honom där han står med sitt ädla irländarhuvud lyft och blicken fäst på något där uppe i virrvarret av kvistar och löv.

Ett par steg närmare. Sedan såg jag också.

På en av de högsta bäriga grenarna i kronan satt Nils, med fötterna på en annan gren och armbågarna stödda mot knäna. I händerna höll han en lergök, och på den blåste han då och då en kort, nätt och jämnt hörbar ton, som blev ett med septembersolskenet och höstprakten omkring honom. Han tycktes lyssna efter den.

Tyst drog jag mig tillbaka några steg och väntade till dess diktaren återvände till vår gemensamma del av sinnevärlden.

Då hade levande svensk dikt fötts där uppe i den gamla linden.

* * *

Skrynklorna i tidsdimensionen har suddats ut. Jag är åter en gråhårig man, som sitter ensam under lönnen vid kyrkviken.

Gräsandraken dröjer kvar på sin stenrevel, skäggdoppingen har hunnit med tre eller fyra dykningar till. Solskenet flyter sommarfullt över gräsmattan, där man har sagt mig att stadens styresmän ämnar resa en staty över Värmlands störste skald sedan Frödings dagar — Nils Ferlin.

Alltid något, och platsen är inte illa vald. Men det ädlaste minnesmärket reste han dock själv.

”. . . den ena den är vit,
och den andra den är röd,
men den tredje vill jag helst dig förära.
Den blommar inte nu,
först när givaren är död,
den är underlig den rosen, min kära.
Den blommar inte nu,
först när givaren är död,
men då blommar den rätt länge, min kära

Det har de alltså börjat komma underfund med nu, när Nils har gått till skuggornas skara.

Och Sven, den alltid pålitlige kamraten med den öppna ynglingablicken, som såg och ser så mycket — skall han också bäddas ned under sex fot jord innan de upptäcker att Sven Rosendahl är vår säkerligen främste stilist efter Frans Gunnar Bengtsson och vår förnämste prosalyriker sedan gudarna vet när?

Kanske han också någon gång har sett tarvlig och fattig ut, men vid Apollon och Artemis, endast på utsidan!

En kylande vindfläkt stryker över kyrkviken.

Har det plötsligt blivit höst?

Ett stort femflikigt löv faller från lönnen, ett höstlöv med ett helt spektrum från ljusaste guld till djupaste, mest mättade violett. Det når den stilla vattenytan, vaggar där ett ögonblick efter fallet och sjunker sedan sakta ned i det djupa mörka vattnet där alla färger och alla drömmar slocknar.

(Ur Under min grannes träd. Bonniers 1970)

HEMSTÄLLAN

Tillägnad Nils Ferlin

Kom död var min baderska
var min ljuvaste renskraperska. Två
mina knotor vita som snö.

Locka mig tubba mig du min
förförerska att kasta
min klädnad och döden dö.

Ljuvare renhet än du ger gives ej.
Mer ihärdig tvagning än din
bedrives ej.

Baderska baderska klockvisarförvriderska
rätt-timmeförbiderska
stort är ditt hav och jag är en ö.
Två mina knotor vita

som snö.

Cornelis Vreeswijk

Ur en handfull gräs (1970)

TILL ÅKE WASSING

Förutseende — på sätt och vis —
sågs du börja ordna din bädd
tidigt på dagen
— tidigt —
att ha den tillreds
när stjärnorna kom att tränga sig på.

Blommorna växte runt slottet i dalen:
tulpaner, rosor och lejongap
med utrymme även för maskros
och styrmorsviol
(en naturlig skönhet i dekoren).

Lille Vigg
av det prenatala sagolandet
genom linsens djävulskap
åter till hemstickade vantar och sockor
i köket hos Moder Jord.

Karl-Erik Johnsson

Enligt erhållna uppgifter från TV-huset har TV 2:s skicklige producent Edvard Matz en ny programserie i vardande, vilken avses bli presenterad rätt snart under namnet

MEDMÄNNISKOR

Det första av dessa program lär ligga inspelat och färdigt sedan några månader. Det handlar om den siste Klara-bohemen, Ferlinbrodern och Fridegård-vännen Nisse 'ritarn' Jonsson. Mannen som kan "nästan allt" inom måleri och skulptur. *Ett* världsrekord torde han under alla omständigheter inneha. Ingen har hunnit teckna och måla fler tuppar än Nisse 'ritarn'. Han vet inte själv hur många han gjort men vi gissar på minst 10.000. Härvid inräknar vi alltså alla de tuppar som han i sällskap med fiskargubbar i sitt kära Roslagen då och då satt fyr på när det tagit slut på ved och dricka samtidigt. Dock hävdar Nisse 'ritarn' själv att det vid dessa tillfällen, enligt fiskargubbarna, alltid blivit "ovanligt sköna lågor" . . .

Då vi en dag besåg hans enorma samling av politiska karikatyrer, djuphavsfiskar (paleostraca, en masse), roslagsmotiv, trolltavlor som kunde få salig Bauer att höja på ögonbrynen, frågade vi honom varför han alltid kommer tillbaka till sina tuppar. "Jag ska skriva en liten förklaring då lampan lyser och jag har god tid", lovade Nisse, som sällan har några fritidsproblem numera. Svaret kom dock så småningom. Vi trodde nästan att Nisse 'ritarn' placerat sig längst nere på botten av den stora gropen bakom nya riksdagshuset i Klara, när han nu skrev om sina tuppar. Riksdagshuset har lite dåligt med fönster åt det hållet där gropen ligger, enligt Nisse! — Han undrar vilken av bankerna som ska fylla gropen till sist.

Vi återger här nedan innehållet i brevet från Nisse 'ritarn', vars formuleringar nogsamt röjer frändskapen med en annan Klarabohem — Nisse poeten.

Red.

Varför tuppar?

Under mina år som farande sven till sjöss hamnade jag en gång på 20-talet i Hong Kong — som alltid med mitt skissblock som färdkamrat.

Om man kan tala om att i det här fallet tuppen "kom in i mitt liv", så hände det då — redan vid mitt första möte med den gamle visdomsmannen och träsnidaren med tuppar som favoritmodell. Tuppar, som tillkom under mottot "En tupp får se ut hur faen som helst" och som formades med en fantasi som var bedövande. Tuppen hade alltså på allvar för första gången tagit även min själ i besittning.

En kavalkad av tuppar har sedan genom åren vandrat genom mina "grå celler". Från värdiga tuppar som Torntuppen, inspirerad av vännen Jan Fridegårds trösterika bok med samma namn, till tuppar som symbol för inte minst vad jag själv och många andra upplever som galonerad enfald, ensam eller i församling. Lull-lull-behängda tuppar i flock med värdig uppsyn på väg till exempelvis riksdagens högtidliga öppnande eller till en kyrklig invigning. Den nyrike tuppen med "påtvingad" attitydförändring i minen vid den plötsliga placeringen i ny socialgrupp och tuppen, som med "folkets förtroende" svingat sig upp från gräsrotstupparnas blåställsnivå till dagens frackmiljö och som med hjälp av guldkantat placeringskort inkilats vid någon av de privilegierades bord — kringspretande med något av odödlig värdighet i blicken och med svällande kam.

Tuppen kan i min fantasi även bli en hemvävd knätofsare med kadrilj och farfars slängpolska i blicken, för att i nästa moment bli en orientalisk tempeldansare. Eller varför inte en tupp som — hur mänskligt som helst — på hemväg från något tuppjippo tappat all sin värdighet, sedan han utfordrats med något destillerat vid sidan av mathon.

Tuppen kan vara du eller jag, grannen eller vem som helst. Vem som helst från Nixon till Jeremias i Tröstlösa.

Visdomsmannen i Hong Kong visste nog inte själv i all sin visdom hur rätt han hade, när han ansåg att en tupp får se ut hur faen som helst.

Nisse ritarn

ETT EXKLUSIVT PRESENTFÖRSLAG

Numrerade och signerade serigrafiska tuppar i färg på linneväv med ram, upplaga 400 ex., format 90 x 60 cm., kan nu beställas genom Er bokhandel. Ca-pris kr. 245:— inkl. moms.

EN UNDERBAR FJÄLLA

Mel. "Det finns en underbar källa."

Det finns en underbar fjälla
ja vånne att ho vore min,
en da va ja nere hos "Smälla"
då steg jungfru Ann Charlott in.
Hon lämnade några kastru-uller
som skulle förtennas, ja svär
vid Noréns alla vidbrända bu-ullar
att ja blev på ögonblick kär.

En underbar, underbar fjälla,
en fjälla så vit och så ren,
som vatten ifrån Spångbergskälla,
ä jungfru Charlotta Milén.

Se'n såg ja'na i Järnvägsparken.
hon satt på en soffa å skrev
å ritade runor på marken
mä foten så liten, då klev
ja fram å ja tog ur min fi-icka
en näsduk. "Förlåt men jag tror - - -
Då tog hon min näsduk, så'n fli-icka,
å gick å sa: "Tack, käre bror!"

En underbar, underbar fjälla,
en fjälla så vit och så ren,
som vatten ifrån Spångbergskälla,
ä jungfru Charlotta Milén.

Se'n såg ja alls inte te'na
å veckor och månader gick.
Ja sprang så jag fick ont i bena
— å dä va dä enda jag fick.
Men så härom dan till A-arken
ja kom av en händelse ner.
Där satt hon, min flicka från pa-arken
å spelade på ett klaver.

En underbar, underbar fjälla,
en fjälla så vit och så ren,
som vatten ifrån Spångbergskälla,
ä jungfru Charlotta Milén.

Fabian

Jan i Vägga, konstnär, revyartist, kuplettförfattare m.m. och nära vän till Nils Ferlin, har plockat i sin avsevärda samling ferlinminnen och sänt Poste Restante ovanstående opus, publicerat 1923 i det numera svåröverkomliga häftet "Fabians senaste repertoar".

"Vägga", identisk med Åke Olsson, Persberg, och en stor spjuver, har försett originaltexten med underrubriken "Första kärleken". Det kanske även bör nämnas att Arken är filipstadsbornas smeknamn på Frälsningsarméns lokal. "Vägga" har själv en "kärleksdikt" på sitt samvete och så här lyder den i all korthet:

Jag haver en fästemö,
hon syns mej så fager,
fast allmänheten tycker nog
att ho ä nästan mager
å grannera di sa
ho sliter klära innifrå
Dä bra dä svarte ja
— då ä di hele uttapå

Jan i Vägga

SAFETY FIRST

...försiktigt pastorn ... han bits!

STRÅLANDE FERLIN-LP
med SVEN-BERTIL TAUBE

En liten konstnär — Den stora kometen — Vilse — Goggles — Inte ens en grå liten fågel — Får jag lämna några blommor — På Arendorffs tid — När skönheten kom till byn — En valsmelodi — Stjärnorna kvittar det lika — På källaren Fimmelstången — Om våren — Brådska — Pulex irritans — Nasarevalsen — Som ett ödehus — Vid diktens port

HMV CSDS 1009

EMI **ELECTRIC & MUSICAL INDUSTRIES LTD SVENSKA AB**

ÅRSMÖTET 28 APRIL I PIPERSKA MURENS FESTVÅNING

Det lyckades till sist att övertala Ingegerd Granlund att kvarstå som ordförande, trots att hon i vårnumret av Poste Restante avsagt sig ordförandeskapet i Nils Ferlin-Sällskapet.

Vid förhandlingarna omvaldes och kompletterades styrelsen, som konstituerade sig på följande sätt:

Rektor Ingegerd Granlund, ordf.; direktör Olof Ögren, v. ordf.; fil. mag. Tor Englund, sekr. och redaktör för medlemsbladet; direktör Curt Enström, skattmästare.

Övriga ordinarie ledamöter: Statsrådet Sven Aspling, landshövding Rolf Edberg, förf. fil. dr Johannes Edfelt, förf. fil. kand. Gunnar Harding (adj. ledamot).

Suppleanter: Universitetsbibliotekarie Ola Christensson, konstnär Idun Lovén, författare Åke Wassing.

Vid den efterföljande supén läste Eva-Lisa Lennartsson och Harald Forss dikter. Tor Bergner och Gunde Johansson berättade och sjöng. Allt blev mycket uppskattat av de ca 60 medlemmar som deltog.

Lotteriet med bokgåvor har blivit en tradition i detta sammanhang. Sällskapet är i första hand stort tack skyldigt Tidens Förlag och fru Gun Rosén för generös medverkan. Några konstverk fann nya ägare. Professor K. G. Beijemark hade exempelvis skänkt en tuschteckning av Nils Ferlin och konstnär Helge Rex fem litografier.

NYA MEDLEMMAR

Ahlin, Einar, ink.-chef, Plommonstigen 8, 571 00 Nässjö
Andersson, Maria Enarsdotter, Flygarvägen 17, 175 63 Järfälla
Bergman, Erik, fil. mag., 670 41 Koppom
Edholm, Sissi, Fållnäsgatan 34, 122 48 Enskede
Elm, Ingrid, stud. Örserum, 560 30 Gränna
Erikson, Leif, Lövängsgatan 7, 5 tr., 151 53 Södertälje
Filipstads bibliotek, Drottninggatan 2, 682 00 Filipstad
Forsgren, Lars, stud., Essingetorget 40, 112 66 Stockholm
Friman, Folke, Långgatan 18, 652 22 Karlstad
Gotlands Länsbibliotek, Borgen, Hästg. 24, 621 00 Visby
Holmgren, Orvar, Sveagatan 31 D, III 531 00 Lidköping
Hylén, Margot, fr., Rönnvägen 5, 230 36 Hittarp
Ivarsson, Thore, Fållnäsgatan 34, 122 48 Enskede
Jerneman, Trygve, filmfotograf, Heimdalsgatan 7, 113 28 Stockholm
Johansson, Majken, förf., Östermalmsgatan 68 E, 3 tr., 114 50 Stockholm
Johansson, Sonja, fr., Västmannagatan 44 4 tr., 113 25 Stockholm
Johnson, Hans, Andromedavägen 1, 184 00 Åkersberga
Juhlin, D. Rålambsvägen 19, 112 59 Stockholm
Kjellvestad, Bertil, Rådmansgatan 39 B, 113 58 Stockholm
Käll, Nils Bertil, Örnstigen 11, 1 tr., 183 50 Täby
Lundberg, Birgit, fru, Vegatan 4, 5 tr., 113 29 Stockholm
Magnusson, Sten, landstingsman, V. Villagatan 12, 682 00 Filipstad
Malmström, Kerstin, fru, c/o AB Skanvik, Enebybergsvägen 4, 182 36 Danderyd
Nordell, Karin, fru, Gullmarsvägen 10, 121 41 Johanneshov
Palm, Ruth, Tideliusgatan 57, IV, 116 69 Stockholm
Pettersson, Karl-Erik, Silvermyntsgatan 3 A, 733 00 Sala
Sandström, Barbro, fru, Tallvägen 14 A, 826 00 Söderhamn
Stadsbiblioteket, Nya stadens torg 5, 531 00 Lidköping
Stadsbiblioteket i Västerås, 721 87 Västerås
Stjernström, Hilda, fru, 980 21 Jukkasjärvi
Svensson, Carin, fru, Årstavägen 87, 2 tr., 121 71 Johanneshov
Ågren, E. Ragnar, Box 2066, 193 02 Täby

Ny ständig medlem
Jonsson, Nisse, konstnär, Marknadsvägen 267, 2 tr., 183 34 Täby

FERLINPRISET

Trots en tilltrasslad notis — utan uppgift om vare sig tid, plats eller medverkande — i den tidning som vanligtvis brukar stödja Nils Ferlin-Sällskapets verksamhet, hade en trofast skara lyrikvänner slutit upp i Z-salen i ABF den 21 oktober, då årets ferlinpris skulle överlämnas.

Sällskapets skattmästare Curt Enström hälsade de närvarande välkomna och gav en kort redogörelse för Sällskapets mål och medel. Eva Hökerberg, som Nils Ferlin i egenskap av verskrönikör i tidningen Idun hade ett 25-årigt och givande samarbete med, ersatte ordf. Ingegerd Granlund (sjuk) som prisutdelare. Efter att ha harangerat 1972 års ferlinpristagare Sandro Key-Åberg för hans betydande diktning överlämnade hon till poeten en check på 6.000 kronor jämte ett av Folke Karlsson utfört diplom. Så läste ferlinpristagaren några dikter ur sin senaste samling "På sin höjd". Det är ju inte så många poeter som kan läsa egna dikter, men Sandro Key-Åberg är en av de mycket få.

Eva-Lisa Lennartsson, Tor Bergner och Thorstein Bergman medverkade i det högklassiga programmet, som i sin helhet hade varit värt ett mångdubbelt större auditorium. *Red.*

Årets Ferlin-stipendiat Sandro Key-Åberg

Hans bok i år

"Inte många av våra diktare i samtiden rör sig så lätt över ett så mäktigt register."

Bengt Holmqvist, DN

Cirka-pris 26:—
inkl. moms

en Ferlin-stipendiat på Bonniers

Poste Restante Memlemsblad för Nils Ferlin-Sällskapet Nr 2 1972
Kommendörsgatan 29 — 114 48 Stockholm — 08/62 75 58 — Redaktör Tor Englund
Styrelsens funktionär: Curt Enström, Nybrogatan 14, 114 39 Stockholm. Tel. 61 66 79
På dagtid tel. 23 19 40 (efterfrågas: fru Nordell eller frk. Enström)
Tryck och lay-out Rundqvists Boktryckeri i Göteborg